

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאור לשבתורה

שַׁבַּת אוֹרָה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעלוני נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

וישב

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

האדם צריך תמיד ממש בלי הפסק לבקש מאת הקב"ה על העתיד ולתת הודאה על העבר ועל ההווה. העבודה לזה אינה מתחילה בשעת התפילה, אלא כל מהלך החיים צריך להיות בהתבוננות ולמחשבה של אמונה, אמונה בהקב"ה ואמונה בהשגחתו הפרטית, כמו שמצינו ביוסף הצדיק "ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח וגו' וירא אדוניו כי ד' אתו וכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו" (בראשית ל"ט כ'), ופירש רש"י: כי ה' אתו שם שמים שגור על פיו. ובתנחומא דרשו חז"ל: שלא היה שמו של הקב"ה זו מפיו, היה נכנס לשמשו והוא היה מלחש ואומר ריבון העולם אתה הוא בשחוני אתה הוא פטרוני תנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך וכו', ופושטר אומר לו מה אתה מלחש, והוא משיבו אני מתפלל שאמצא חן בעיניך. יוסף הכיר בכל רגע מימי חייו ובכל פעולה שעושה שהכל תלוי רק ברצונו של הקב"ה ובהשגחתו הפרטית, ולכן צריך לבקש ולסמוך רק על תפילה אליו ית"ש, והו חיים של אמונה המביאה לידי תפילה שלימה. ואכן מכוח זה שהיה שם שמים שגור על פיו זכה יוסף ל"ויהי איש מצליח", שהקב"ה השפיע לו ברכתו שיצליח בכל מעשיו ובית המצרי נתברך בגללו. (אמרי דעת)

מסופר על אחד שהגיע פעם לפני ה"סבא" מקלם זצ"ל, ותיאר לפניו את שבחו וגדולתו של אדם נכבד, בין השבחים הוא הזכיר את הדבר הבא: מאחר והוא עומד אצלו בבית הכנסת ושומע אותו בתפילתו הוא הבחין כי הוא מקצר מאוד בברכות הנוגעות לצרכי החיים, פרנסה ורפואה, אבל בברכות העוסקות בגאולה, בנין ירושלים וביאת המשיח הוא מרבה בבכייה הסבא מקלם זצ"ל ענה לו: אין בזה שום שבת! הקיצור בבקשת הפרנסה הוא רק מחמת כי נדמה לאדם שבנושא זה הינו יכול להסתדר לבד, הוא רק צריך "מעט עזרה", מהקב"ה, לעומת זאת בבנין ירושלים ובביאת המשיח ברור לכל כי אין ביד האדם לפעול כלום, ולכן הוא מאריך בתפילתו ומתחנן בה. (תורה דיליה)

סיפר רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: פעם אחת התפללתי בשבת קודש בבית הכנסת שבשכונת מונטיפיורי בתל אביב, במנין של רב השכונה, רבי אריה לייב רביץ זצ"ל. בשעת התפילה וקריאת התורה, היו מן המתפללים שדיברו ופטפטו. לאחר התפילה, עלה רבי אריה לייב על בימת בית הכנסת ונשא דברי חיזוק קצרים, בחומר האיסור לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה. בתוך דבריו סיפר לציבור המתפללים: מעשה, שטרע לו, שמרן החפץ חיים זצ"ל נקלע פעם אחת לבית כנסת מסויים להתפלל, ונוכח לראות שציבור המתפללים שם מרבר באמצע התפילה. כמובן שהם לא ידעו והכירו מי שוכן כעת כבוד בינותם, והמשיכו לפטפט מבלי שמישהו ימחה. עלה החפץ חיים לומר דברי מוסר לציבור שנכח במקום ואמר: "כשאבוא לעולם האמת ויאמרו לי - איך זה נתת שבמעמדך דיברו באמצע התפילה בבית הכנסת ולא מחית, על כן הנני מודיע לכם, שאוכל לומר בבית דין של מעלה, שהזחרתי ומחיתי בכס על עוון חמור זה, ובכך אצא שם נקי מחובת האחריות למעשיכם". (מאיר עיני ישראל.)

ר' דוד אזולאי שיחי, תושב עכו, שנפשו דבקה בנפש רבו המובהק, רבי שלום לופס רבה של עכו, מספר שלפני שנים רבות, התגלתה בעיה באצבעו. "הרופאים המליצו לנתח את האצבע", הוא משחזר, "ואני ביקשתי לבוא אל רבי, ולישל ממנו ברכה לפני הניתוח. הרב שמע את הדברים, והורה לי: גש אל ארון הקודש, והתפלל אל ה' מקירות ליבך, זעק והתחנן אליו שיחוס וירחם עליך, ולאחר מכן, הנח תחבושת על מקור הבעיה באצבעך, ושתהיה לך רפואה שלימה". ר' דוד לא היסס ועשה כן. הוא התפלל כפי שהורה לו רבו, ולהפתעתו הרבה, נעלמה הבעיה באצבעו כאילו לא היתה. תאריך הניתוח נשאר רק בטפסים... (עבר נאמן)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

וַיבֹא אֵלֵיהֶם יוֹסֵף בְּבֶקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וַהֲנִים זַעֲפִים: וַיִּשְׂאֵל אֶת סְרִיסֵי פְרֻעָה אֲשֶׁר אֹתוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מָדוּעַ פְּנִיכֶם רָעִים הַיּוֹם: דַּרְשׁ הַמְּנִיד רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבֻדְרוֹן זצ"ל: קורה לעיתים שמצב רוחנו אינו מרומם, ובודאי שאז קשה יותר להסביר פנים ולתת תשומת לב לזולת. ופעמים שאפילו אם הזולת פותח בדרישת שלומנו, לא תמיד קל להשיב ולתת לו תשומת לב. ויוסף הצדיק נמכר למצרים, וללא עוול בכפו נזרק לבית הסוהר לעשר שנים. וכי אפשר במציאות כזו להבחין במתרחש סביב? אך התורה מספרת ויבוא אליהם יוסף בבוקר וירא אותם וזעפים, ואם יוסף הבחין שהיום הם זועפים, הרי וודאי שגם קודם לכן היה מתייחס אליהם, ולכן הבחין שהיום הבעת פניהם שונה מהרגיל. יוסף הצדיק יכול היה ללמוד כל היום מהתורה שקיבל מאביו, ולמרות זאת, ועל אף מצבו העגום, התעניין בשלומם של כל אחד. ולא די שיוסף שם לב לאחיהם, אלא גם היה היוזם לשיחה אתם, ככתוב וישאל את סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדוניו לאמר מדוע פניכם רעים היום? ולא רק שיום והתחיל את השיחה אתם אלא גם אחרי שהם אמרו לו, 'הלום חלמנו ופותר אין אותו', עדיין ביקש מהם שיספרו לו - 'והלא לאלוקים פתרונים ספרו נא לי', ורק אז ויספר שר המשקים. למעשה, דאגתו לאותם סריסים גרמה שלבסוף ייצא מבית האסורים. ורואים שאין לדעת את כח ההשפעה של פעולה טובה אחת שבין אדם לחבירו, כי נמצא ששאלת שלום אחת נגלה את יוסף מן הבור, עד שנהיה ויוסף הוא השליט' ואם כוחה של שאלת שלום הוא כה גדול, אפשר ללמוד מכאן עד כמה חמורה אי שאלת השלום, ובודאי אי עניית שלום לחבירו. (לב שלום)

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו: מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזקק להיות אסור שתי שנים, שנאמר "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים" (תהלים מ, ה), ולא בטח על מצרים הקרויים רהב: מפני שתלה בו יוסף לזכרו. הוזקק להיות אסור עוד שני שנים" (רש"י אירע פעם שתלמידים בישיבת "שער התורה" בגרודנא חמטטירח, ביקשו להביע כאבם על מצב הכלכלי החמור ששרר בישיבה, ועברו ללמוד אותו יום בבית מדרש אחר. כעבור היום הראשון זימן אליו ראש הישיבה, רבי שמעון שקופ זצ"ל, כמה מן התלמידים המבוגרים והורה להם לשוב אל הישיבה. מובן שאף אחד לא העזי להמרות את פי הרב הנערץ, וכולם שבו אל תלמודם. למחרת כשהגיע זמן חשיעור, הקדים רבי שמעון, לשיעורו כמה דברי תוכחה, הוא ביקש חומש בראשית ופתח בביאור מאמר חז"ל זה. שנתיים נוספות נאלץ יוסף להשאר בבית האסורים, כעונש על שתי פעמים שביקש משר המשקים לזכרו - "כי אם זכרתני ... והזכרתני אל פרעה". מה היה קורה אם היה מבקש רק פעם אחת, האם היה נענש אז, רק בשנה אחת מאסרו? כך שאל רבי שמעון שקופ זצ"ל והשיב: שעל פעם אחת שאמר לא היה נענש כלל וכלל. לבקש פעם אחת זו, השתדלות מותרת, אולם כשמוסיפים עוד פעם אחת על הראשונה מקלקלים גם את הפעם הראשונה. שכן מתברר שאף זו לא היתה מתוך מחשבה טהורה של השתדלות מותרת. כיון שעבר יוסף את גבול ההשתדלות, נענש מעתה לא אך על האחרונה אלא גם על הראשונה המותרת. אף אתם - אמר רבי שמעון באוזני תלמידיו - יום אחד השתדלתם, עשיתם את שלכם. מעתה עליכם להזהר לבל תעברו את גבול ההשתדלות המותרת, ואז תתגלגל עליכם האשמה גם על ההשתדלות הראשונה. ואכן והלימודים שבו על אתר למתכונתם הרגילה. (פנינים משלחן נבוא)

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו: רבי דוד טאלנער פירש, "ולא זכר שר המשקים", תלמיד הכס נקרא שר משקים, כמו שנאמר (לך לך ט"ו), "בן דמשק אליעזר" שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (יומא דף כ"ח) אם הלומד תורה לא יזכור "את יוסף", להוסיף בלימודו תמיד לחזור הלימוד, אז וישכחהו שיוכח, כמו שאמרו חז"ל "אם תעזבני יום יומיים אעזבך" (גן יוסף)

